

Laidiens: 26.04.2002., Nr. 64

Ministru kabineta noteikumi Nr.164

Rīgā 2002.gada 23.aprīlī (prot. Nr.17, 6.§)

Prasības maģistrālajiem cauruļvadiem un maģistrālo cauruļvadu tehniskās uzraudzības kārtība

Izdoti saskaņā ar

likuma "Par bīstamo iekārtu

tehnisko uzraudzību" 3.panta otro daļu

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka prasības, kas jāievēro, lai neradītu draudus cilvēku dzīvībai, veselībai, īpašumam un videi, organizējot un veicot darbus ar šo noteikumu 2.punktā minētajiem cauruļvadiem, kas paredzēti gāzes, šķidruma, tvaika (tīrā fāzē) vai minēto vielu maisījumu (turpmāk — vielas) pārvadei un transportēšanai no vai uz būvēm un mehānismiem, kā arī maģistrālo cauruļvadu tehniskās uzraudzības kārtību.

2. Noteikumi attiecas uz metāla vai stiklšķiedras epoksīda materiāla cauruļvadiem, kuri pēc tehniskajiem parametriem (piemēram, diametrs, spiediens, temperatūra, transportējamā viela) atbilstoši normatīvajiem aktiem par spiedieniekārtām un to kompleksi klasificējami kā III kategorijas cauruļvadi (turpmāk — maģistrālie cauruļvadi). Noteikumi neattiecas uz:

2.1. cauruļvadiem, kas atrodas viena uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības) teritorijā un paredzēti vielu transportēšanai starp iekārtām vai kompleksi, kas atrodas šī uzņēmuma (uzņēmēj sabiedrības) teritorijā;

2.2. apakšzemes cauruļvadiem, kas paredzēti tādu vielu transportēšanai, kuras atbilstoši normatīvajiem aktiem par spiedieniekārtām un to kompleksi klasificējamās kā II grupas plūstošās vielas;

2.3. cauruļvadiem, kuros tiek transportēta dabasgāze un kuros maksimāli pieļaujamais darba spiediens ir mazāks par 16 bāriem.

3. Labklājības ministrija sadarbībā ar attiecīgo standartu tehnisko komiteju iesaka bezpeļņas organizācijai valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" šo noteikumu izpildei izstrādājamās, adaptējamās un piemērojamās standartus.

4. Bezpeļņas organizācija valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas standarts" iesniedz publicēšanai laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" to Latvijas nacionālo standartu sarakstu, kurus piemēro šo noteikumu prasību izpildei (turpmāk — piemērojamie standarti).

5. Labklājības ministrija iesniedz Ministru kabinetā priekšlikumus par kompetentu inspicēšanas institūciju pilnvarošanu maģistrālo cauruļvadu novērtēšanai atbilstoši šo noteikumu prasībām.
6. Kompetentu inspicēšanas institūciju pilnvaro novērtēt maģistrālos cauruļvadus, ja tā atbilst šo noteikumu VI nodaļā noteiktajiem kritērijiem.

II. Vispārīgās prasības maģistrālo cauruļvadu lietošanai

7. Maģistrālo cauruļvadu atbilstošu un drošu lietošanu, apkalpošanu un uzraudzību saskaņā ar šo noteikumu, citu normatīvo aktu un lietošanas dokumentācijas prasībām nodrošina maģistrālo cauruļvadu valdītāji.
8. Atļauts lietot tikai Valsts darba inspekcijā reģistrētus maģistrālos cauruļvadus.
9. Katram maģistrālajam cauruļvadam nepieciešama tehniskā pase valsts valodā. Maģistrālā cauruļvada tehnisko pasi saskaņā ar šo noteikumu pielikumā noteikto tehniskās pases paraugu konkrētajam cauruļvadam sastāda un datu pareizību apstiprina maģistrālā cauruļvada valdītājs.
10. Maģistrālā cauruļvada valdītājs pievieno tehniskajai pasei normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniegtus maģistrālā cauruļvada atbilstības apliecinājumus, kā arī šādus dokumentus valsts valodā (turpmāk — lietošanas dokumentācija):
  - 10.1. maģistrālā cauruļvada lietošanas uzsākšanas un lietošanas pārtraukšanas instrukciju;
  - 10.2. maģistrālā cauruļvada lietošanas un tehniskās apkopes instrukciju;
  - 10.3. plānus par rīcību ārkārtējās situācijās maģistrālā cauruļvada bojājumu likvidēšanai un citu negadījumu novēršanai;
  - 10.4. paaugstinātas bīstamības darbu sarakstu, kuru izpildei nepieciešams saņemt speciālu darbu veikšanas norīkojumu (atļauju).
11. Maģistrālā cauruļvada valdītājam aizliegts uzsākt cauruļvada lietošanu, ja cauruļvadam nav tehniskās pases un lietošanas dokumentācijas.
12. Nododot vai iznomājot maģistrālo cauruļvadu citam valdītājam, nodod arī tā tehnisko pasi un lietošanas dokumentāciju.
13. Pirms transportējamās vielas ievadišanas maģistrālajā cauruļvadā maģistrālā cauruļvada valdītājs nodrošina:
  - 13.1. maģistrālā cauruļvada mehānisko komplektēšanu un gatavību ekspluatācijai;
  - 13.2. funkcionālo un stiprības pārbaužu veikšanu un apstiprināšanu;
  - 13.3. nepieciešamo drošības sistēmu sagatavošanu un gatavību darbam;
  - 13.4. maģistrālā cauruļvada komunikāciju sistēmu gatavību darbam;
  - 13.5. maģistrālā cauruļvada nodošanu ekspluatācijā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
  - 13.6. nepieciešamās dokumentācijas izstrādāšanu par maģistrālā cauruļvada lietošanas uzsākšanu un lietošanu;
  - 13.7. šo noteikumu 10.3.apakšpunktā noteikto plānu izstrādāšanu.

14. Maģistrālā cauruļvada valdītājam ir šādi pienākumi:

14.1. norīkot speciālistu, kas ir atbildīgs par maģistrālā cauruļvada tehnisko stāvokli, drošu lietošanu, tehnisko apkopi un uzraudzību (turpmāk — atbildīgais speciālists);

14.2. norīkot personālu, kas darbina vielu transportēšanas (pārvades) iekārtas (turpmāk — apkalpojošais personāls), kā arī pārējo personālu. Apkalpojošais personāls ir apmācīts un atestēts normatīvajos aktos par bīstamo iekārtu apkalpojošā personāla apmācību noteiktajā kārtībā, pārējais personāls — apmācīts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

14.3. ņemot vērā lietošanas dokumentāciju, darba vides, ārējo riska faktoru un transportējamo vielu īpašības, kā arī maģistrālā cauruļvada lietošanas apstākļus, nodrošināt attiecīgo instrukciju izstrādi apkalpojošā personāla pienākumu veikšanai (turpmāk — darba instrukcija), darba instrukciju apstiprināšanu un, ja nepieciešams, precizēšanu un papildināšanu, kā arī nodrošināt apkalpojošo personālu ar minētajām instrukcijām;

14.4. nodrošināt normatīvajos aktos noteikto norīkojumu (atļauju) izsniegšanu paaugstinātas bīstamības darbiem;

14.5. nodrošināt šajos noteikumos un citos normatīvajos aktos noteiktās maģistrālā cauruļvada un tā tehnoloģiskā aprīkojuma (piemēram, noplūdes signalizācijas, katodaizsardzības, iezemēšanas iekārtu) pārbaudes. Minētās pārbaudes veic kompetenta Ministru kabineta pilnvarota inspicēšanas institūcija (turpmāk — inspicēšanas institūcija) šo noteikumu V nodaļā noteiktajā kārtībā;

14.6. nodrošināt maģistrālā cauruļvada tehniskās pases, lietošanas dokumentācijas un darba instrukciju glabāšanu un uzrādīšanu Valsts darba inspekcijas un citu uzraudzības iestāžu amatpersonām un inspicēšanas institūcijas pārstāvjiem normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;

14.7. kopā ar maģistrālā cauruļvada tehnisko pasi un lietošanas dokumentāciju uzglabāt maģistrālā cauruļvada projektu un tehnisko dokumentāciju, kas saistīta ar cauruļvada izbūvi un nodošanu ekspluatācijā un kurā norādīta cauruļvada izvietojuma un tehnoloģiskā shēma, aprīkojuma, vadības ierīču un slēgierīču izvietojums;

14.8. nodrošināt cauruļvada iezīmēšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām par drošības aizsargjoslām ap naftas un naftas produktu vadiem, noliktavām un krātuvēm;

14.9. ziņot Valsts darba inspekcijai un citām normatīvajos aktos noteiktajām uzraudzības iestādēm par avārijām vai nelaimes gadījumiem, kas notikuši saistībā ar maģistrālā cauruļvada lietošanu, kā arī iesniegt Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestā plānus rīcībai ārkārtējās situācijās.

15. Atbildīgais speciālists izstrādā un periodiski aktualizē darba instrukcijas. Darba instrukcijā norāda maģistrālā cauruļvada lietošanas uzsākšanas, pārtraukšanas un normālas lietošanas kārtību. Darba instrukcijā nosaka:

15.1. apkalpojošā personāla pienākumu un atbildības sadalījumu;

15.2. nepieciešamos drošības pasākumus;

15.3. mijiedarbību ar citām cauruļvadu sistēmām un būvēm;

15.4. atsauces uz piemērotajām normatīvo aktu un instrukciju prasībām.

16. Atbildīgais speciālists izstrādā un periodiski aktualizē plānus par rīcību ārkārtējās situācijās. Minētajos plānos nosaka maģistrālā cauruļvada bojājumu un negadījumu likvidēšanas kārtību, kā arī prasības personālam un iekārtām, kuras tiek izmantotas maģistrālā cauruļvada bojājumu lokalizēšanā un novēršanā.

17. Atbildīgais speciālists nodrošina:

17.1. ne retāk kā reizi gadā — plāna pārbaudi rīcībai ārkārtējās situācijās, simulējot maģistrālā cauruļvada bojājumus un ārkārtējas situācijas;

17.2. apkalpojošā personāla iepazīstināšanu ar attiecīgo instrukciju un plānu rīcībai ārkārtējās situācijās;

17.3. norīkojumu (atļauju) izsniegšanu darbiniekiem paaugstinātas bīstamības darbiem.

18. Atbildīgais speciālists maģistrālā cauruļvada lietošanas laikā nodrošina nepieciešamās informācijas apmaiņu un sadarbību ar:

18.1. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, Valsts policiju un citiem attiecīgajiem dienestiem;

18.2. Valsts darba inspekciju, Vides valsts inspekciju un citiem normatīvajos aktos noteiktajiem maģistrālā cauruļvada un tā lietošanas kontroles dienestiem;

18.3. citu cauruļvadu valdītājiem, kuru cauruļvadi ir pievienoti attiecīgajam maģistrālajam cauruļvadam, šķērso to vai atrodas tiešā tuvumā;

18.4. zemes īpašniekiem un nomniekiem, kuru zemi šķērso maģistrālais cauruļvads;

18.5. iedzīvotājiem, kuri dzīvo vai tiek nodarbināti maģistrālā cauruļvada tuvumā;

18.6. jebkuru trešo personu, kuras rīcība var ietekmēt vai ietekmē maģistrālā cauruļvada lietošanu.

19. Atbildīgajam speciālistam maģistrālā cauruļvada lietošanā un tehniskajā apkopē ir šādi pienākumi:

19.1. nodrošināt lietošanas dokumentācijai atbilstošu maģistrālā cauruļvada un tā aprīkojuma tehnisko stāvokli;

19.2. nodrošināt apkalpojošā personāla attiecīgu kvalifikāciju, kā arī personāla darba aizsardzības instruktāžu darba vietās, kā arī ārkārtas un atkārtotās zināšanu pārbaudes par maģistrālā cauruļvada drošu darbību;

19.3. nodrošināt maģistrālā cauruļvada sagatavošanu šajos noteikumos noteiktajām tehniskajām pārbaudēm un piedalīties to veikšanā;

19.4. ja konstatēti būtiski (bīstami) defekti vai instrukciju pārkāpumi darbā ar maģistrālo cauruļvadu, nodrošināt atklāto trūkumu novēršanu;

19.5. pārtraukt maģistrālā cauruļvada darbību šādos gadījumos:

19.5.1. maģistrālajam cauruļvadam ir konstatēta sūce vai citi bojājumi, kas apdraud vai var apdraudēt cilvēku dzīvību, veselību, īpašumu vai vidi;

19.5.2. maģistrālajam cauruļvadam paredzētajos termiņos nav veiktas šo noteikumu V nodaļā noteiktās pārbaudes.

20. Maģistrālā cauruļvada valdītājs vai atbildīgais speciālists nekavējoties ziņo:

20.1. par jebkuru transportējamās vielas noplūdi, kas piesārņo vidi, apdraud dzeramā ūdens apgādi un gruntsūdeņus, — attiecīgajai reģionālajai vides pārvaldei;

20.2. par jebkuru maģistrālā cauruļvada bojājumu vai neatbilstošu ekspluatāciju, kas apdraud cilvēku dzīvību vai veselību, — Valsts darba inspekcijai;

20.3. ja konstatēta paaugstināta ugunsbīstamība, — Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam.

21. Maģistrālā cauruļvada valdītājs vai atbildīgais speciālists ir atbildīgs par tehniskās apkopes un uzraudzības laikā atklāto bojājumu novēršanu, kā arī, ja konstatēta šo noteikumu 20.1.apakšpunktā minētā noplūde, visu iespējamo pasākumu veikšanu, lai likvidētu noplūdes sekas un novērstu tās atkārtošanos (piemēram, noplūdušo vielu tūlītēja

savākšana un to turpmākās izplatīšanās ierobežošana, maģistrālā cauruļvada ārkārtas pārbaužu veikšana atbilstoši šo noteikumu 49.punktam).

22. Apkalpojošajam personālam ir šādi pienākumi:

22.1. ievērot darba drošības, ugunsdrošības un vides aizsardzības prasības darbā ar maģistrālo cauruļvadu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām un darba instrukcijām, kā arī atbildīgā speciālista rīkojumiem un norādījumiem;

22.2. ziņot atbildīgajam speciālistam, ja maģistrālā cauruļvada tehniskais stāvoklis ir neapmierinošs un apdraud vai var apdraudēt cilvēku dzīvību, veselību, īpašumu vai vidi.

III. Drošības prasības maģistrālā cauruļvada lietošanai

23. Piepildot maģistrālo cauruļvadu ar transportējamo vielu, kontrolē uzpildīšanas normu ievērošanu un seko, lai spiediens nepārsniedz pieļaujamās normas.

24. Maģistrālajos cauruļvados, pa kuriem transportē vielu, kas satur šķidro fāzi, nodrošina pretspiedienu, kas novērš hidrauliskos triecienus cauruļvada piepildīšanas laikā.

25. Transportējamās vielas iepildīšanas laikā saskaņā ar piemērojamo standartu prasībām periodiski pārbauda, vai maģistrālajā cauruļvadā nav radusies sūce.

26. Piepildot vai atbrīvojot (iztukšojot) maģistrālo cauruļvadu, kā arī transportējot pa to vielas, valdītājs nodrošina vides aizsardzības, ugunsdrošības un tehniskās uzraudzības prasību ievērošanu atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas reglamentē darbības ar attiecīgajām vielām.

27. Cauruļvada tehniskā stāvokļa uzraudzību un nepieciešamās informācijas iegūšanu nodrošina atbilstoši maģistrālā cauruļvada tehniskās apkopes un uzraudzības instrukcijām, lai varētu novērtēt maģistrālā cauruļvada drošību, mehānisko veselumu un stabilitāti. Sagatavojot instrukciju, ņem vērā šādus apstākļus:

27.1. maģistrālā cauruļvada konstrukcija;

27.2. maģistrālā cauruļvada izbūves apstākļi;

27.3. iepriekšējo pārbaužu rezultāti;

27.4. maģistrālā cauruļvada stāvokļa iespējama pasliktināšanās;

27.5. nelabvēlīga vides ietekme;

27.6. pārbaužu intervāli.

28. Maģistrālā cauruļvada lietošanas instrukcija un darba instrukcija attiecas uz visu maģistrālā cauruļvada tehnisko apkopi un uzturēšanu, ugunsdzēsības tehniku un citu drošības aprīkojumu, uz piebraucamajiem ceļiem, ēkām, aizsardzības nožogojumiem un barjerām, kā arī uz cauruļvadu, tā sastāvdaļām un tajā esošo transportējamo vielu noteikšanu un informatīvajiem brīdinājumiem. Īpašu uzmanību pievērš maģistrālā cauruļvada aizsardzības un drošības aprīkojumam.

29. Maģistrālā cauruļvada valdītāja noteiktajos termiņos vizuāli novērtē visu maģistrālā cauruļvada trasi, lai konstatētu iespējamās bojājumus, kas var ietekmēt drošu un nekaitīgu cauruļvada lietošanu. Novērtēšanas